

Gerontologinen sosiaalityö ja hyvinvointi haasteellisissa elämäntilanteissa

Vanhojen ihmisten hyvinvointia voidaan tarkastella kokonaisuutena, johon liittyy monia ulottuvuuksia. Näiden ulottuvuuksien merkityksellisyys vaihtelee yksilöiden välillä, ja ne voivat myös muotoutua uudelleen ajassa ja paikassa. Gerontologisessa sosiaalityössä kohdataan ikääntyneitä ihmisiä, joiden elämäntilanteisiin liittyy erilaisia hyvinvointia vaarantavia tekijöitä.

Rakenteelliset tekijät, kuten muutokset sosiaalipolitiikassa, digitalisaatio, taloustilanne sekä saatavien palvelujen määrä ja laatu vaikuttavat ikääntyneiden elämäntilanteisiin ja hyvinvointia tukevien palvelujen saamiseen. Lisäksi yhteiskunnassamme perherakenteet ovat muuttuneet ja moninaistuneet samanaikaisesti, kun perheiden vastuu ja osallistuminen ikääntyneiden hoivaan on kasvanut laitoshoidon vähenemisen ja kotihoidon lisääntymisen myötä. Tämä on lisännyt ylisukupolvisten perheiden painetta sekä sisäisiä solidaarisuuskysymyksiä. Nämä tekijät voivat yhdistyä ikääntyneiden yksilöllisiin elämäntilanteisiin tavoin, jotka muodostavat riskejä heidän hyvinvoinnilleen ja luovat haasteellisia elämäntilanteita.

Haasteelliset elämäntilanteet voivat olla yllättäviä kriisitilanteita tai pitkään jatkuneita. Elämäntilanteiden näkökulmasta erilaiset sosiaaliset ongelmat ovat voineet ilmetä ratkaisemattomina vaikeuksina eri elämänvaiheissa esimerkiksi toimeentulon, päihteiden käytön tai mielenterveyden suhteen, mitkä edelleen vanhuudessa tuottavat huono-osaisuutta. Lisäksi ylisukupolvisissa perhesuhteisissa saataan uusintaa erilaisia riskejä, kuten köyhyyttä ja väkivaltaa.

Työryhmään kutsutaan papereita, joissa tarkastellaan vanhuuden haasteellisia ja hyvinvointia heikentäviä elämäntilanteita gerontologisen sosiaalityön näkökulmasta. Näitä hyvinvointiongelmia voidaan käsitellä sekä yksilö- ja perhetasolla että rakenteellisen sosiaalityön orientaatiosta käsin tarkastellen sitä, miten hyvinvointiongelmien kietoutuvat ympäröiviin rakenteellisiin tekijöihin. Näkökulma voi olla teoreettinen, empiiriseen tutkimukseen perustuva tai käsitellä esimerkiksi gerontologisen sosiaalityön käytäntöjä.

Työryhmän vetäjät:

Marjaana Seppänen, sosiaalityön professori, Helsingin yliopisto, marjaana.seppänen@helsinki.fi

Elisa Tiilikainen, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto, elisa.tiilikainen@uef.fi

Mia Niemi, väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto